

Читайте, гитайте, і гужому наурайтесь, і свого не цурайтесь. / Т. Шевченко /

ДНІПРОПЕТРОВСЬКА ОБЛАСНА ПЕДАГОГІЧНА ГАЗЕТА

№ 41-42 (817-818)

Листопад
2016 року

ДНІПРОПЕТРОВСЬКА ОБЛАСНА ПЕДАГОГІЧНА ГАЗЕТА

Видається
з грудня
1993 року

Подарунки спортсменам Дніпра

У спеціалізованій дитячо-юнацькій спортивній школі олімпійського резерву № 6 з дзюдо та фехтування з'явився новий баскетбольний майданчик. Тут тренуватимуться і гратимуть понад 600 учнів. Подарунок школі зробили обласна федерація дзюдо, благодійний фонд «Мирозданне» та Дніпропетровська ОДА.

«Сьогодні ми відкриваємо новий баскетбольний майданчик. Ця непересічна подія свідчить: щодня інтерес до спорту зростає. Його розвитком зацікавлена не лише держава, але й небайдужі люди. Меценати інвестують у карате, каное, бадмінтон... В обласній програмі розвитку спорту на наступний рік заплановано відкрити чимало нових баскетбольних майданчиків та футбольних полів. Найбільше – в районах та селах. Завдяки соціальному партнерству бізнесу та влади ми розвиваємо спорт», – зазначив заступник голови облдержадміністрації **Каміль Примаков**.

Новенький баскетбольний майданчик, що відповідає сучасним вимогам і стандартам, звели за півтора місяці.

«Це не перший подарунок школі. Завдяки меценатам у нас сучасне футбольне поле із штучним покриттям та новий літній майданчик з тренажерами, – розповідає директор СДЮСШОР № 6 Григорій Король. – Також осучаснили спортивну залу, де відбувається безліч стартів. Тепер у нас буде й баскетбольний майданчик новітнього зразка. Тут можна не лише грати в баскетбол, але й тренуватися, проводити естафети, рухливі ігри».

• **Дзюдоїстам обласного вищого училища фізкультури подарували новий автобус. Mercedes вміщує понад 20 спортсменів. Подарунок вручили представники обласної федерації дзюдо та Дніпропетровської ОДА.**

«Автопарк вищого училища фізкультури збільшується. Сподіваємося, що цей подарунок мотивуватиме вас до нових спортивних вершин. Упевнений, що серед вихованців училища є й майбутні олімпійські чемпіони», – зазначив начальник управління молоді і спорту облдержадміністрації **Олександр Пшеничников**.

В училищі займаються 463 спортсмени, зокрема два десятки дзюдоїстів віком від 13 до 17 років. Серед них – чотири чемпіони і шість призерів України. Ще чотири вихованці залучені до національної збірної.

«Тепер подорожуватимемо всією Україною. А якщо доведеться, то й за кордон. Нещодавно повернулися із Луцька, з чемпіонату України із дзюдо. Привезли золото та три срібла. Готуємося вже до наступного року. У нас заплановані відбіркові змагання на Чемпіонати Європи та світу», – каже старший тренер відділення дзюдо училища **Віктор Лисогора**.

9 листопада –

День української писемності та рідної мови

Це свято запроваджено 6 листопада 1997 року за ініціативи Всеукраїнського товариства «Просвіта» ім. Т.Г. Шевченка Указом Президента України. В Указі зазначено: «Установити в Україні День української писемності та мови, який відзначати щорічно 9 листопада в день вшанування пам'яті Преподобного Нестора-Літописця».

Свою Україну любіть.
Любіть її... Во время люте,
В останню тяжкую минуту
За неї Господа моліть.
Тарас Шевченко

Дніпро. У День української писемності та мови на Першому каналі Українського радіо відбувся **радіодиктант національної єдності**, покликаний об'єднати усіх небайдужих навколо українського слова.

Об 11 годині почалася годинна радіограма, присвячена акції: йшлося про історію радіодиктанту, його учасників, умови написання, а об 11:30 пролунав текст диктанту, який читав **Олександр Авраменко**, доцент Київського університету імені Б. Грінченка та автор підручників з української мови.

До акції долучився і колектив КВНЗ «ДЮСШОР». Спільно з ректором **М.І. Романенком** співробітники інституту й слухачі курсів написали радіодиктант «Україна на зламі тисячоліть».

Нікополь.

У стінах гімназії № 15 учні разом із педагогами-словесниками провели захід «**Мова – душа народу**», де йшлося, зокрема, про те, що саме мова підтримує усвідомлення національної єдності українського народу, любов до Батьківщини й пошану до себе; через мову відбувається соціалізація особистості громадянського суспільства.

Гімназисти читали поезії, відповідали на питання вікторини, згадали тих, хто був біля витоків рідної мови.

Учні гімназії взяли участь у шкільному етапі Конкурсу знавців української мови імені Петра Яцика. Віримо, що серед них є майбутні переможці міського, обласного, а, можливо, й всеукраїнського етапів!

9 листопада –

Всеукраїнський день працівників культури та майстрів народного мистецтва

Бібліотекарі, музейні працівники, викладачі, артисти театру, вокалісти – понад 60 працівників культури отримали державні та обласні відзнаки. Людей, які на всі сто віддаються улюбленій справі, вітали зі святом в обласній державній адміністрації.

«Ви не лише професіонали своєї справи, але й люди з великим серцем. Ви відкривали двері перед переселенцями, давали концерти пораненим. Дякую за все, що ви робите. Від щирого серця вітаю з професійним святом і бажаю мирного неба над головою», – звернувся до працівників культури, яких у нашій області – понад 11 тисяч, заступник голови Дніпропетровської ОДА **Каміль Примаков**.

«Культуру потрібно розвивати в будь-якому суспільстві. Це інвестиції в людину. Чим більше ми читаємо, слухаємо, відвідуємо театри, виставки, концерти, тим краще розвиваємося духовно. Культура допомагає гармонійніше працювати у будь-якій професії: й інженеру, й ІТ-шнику, і спортсмену», – наголосила начальник управління культури, національностей і релігій облдержадміністрації **Наталія Першина**.

Дніпровські студенти – у ТОП-10 кращих програмістів Південно-Східної Європи

Всеукраїнська студентська олімпіада з програмування відбулася у Вінниці. За першість змагалися 43 команди, у кожній – по три учасники – переможці регіональних конкурсів: 129 хлопців та дівчат.

Дві команди **Дніпропетровського національного університету ім. Олександра Гончара** вибороли бронзу та потрапили до десятки кращих у Південно-Східній Європі. Це студенти факультету прикладної математики **Віктор Шаравара**, **Владислав Бабкін**, **Євген Радченко**, а також **Володимир Шаравара**, **Андрій Селіванов**, **Євгенія Крищик**. Їхній тренер – доцент кафедри комп'ютерних технологій вишу **Олександр Хижка**.

«Боротьба була напруженою. Ми розв'язали по шість із одинадцяти задач. Задача – не з легких, підготовлені якісно; система перевірки працювала бездоганно. Ми впоралися з вирішенням за 2,5 хвилини до завершення, однак перемогли», – поділився враженнями **Євген Радченко**.

Наші земляки представлятимуть Україну на першості світу з програмування, що відбудеться у травні 2017 р. у Південній Дакоті, США.

Концепція Нової української школи: підсумки громадського обговорення

У формулу Нової української школи додали елемент «нове освітнє середовище», а також зазначили в Концепції важливість психологічної підготовки вчителя. Про це розповіла Міністр освіти і науки України Лілія Гриневич на засіданні Колегії МОН, яка ухвалила остаточну редакцію Концепції.

«Не може бути Нової української школи без нового освітнього середовища, яке б враховувало зміни у змісті освіти, у методах викладання та доступі до навчання, які ми запроваджуємо. Це обов'язковий елемент, і ми дуже вдячні громадськості за доповнення», – зазначила Міністр.

Нове освітнє середовище – це сучасний простір, сукупність умов, засобів і технологій для комфортного навчання учнів і роботи вчителів. Такий освітній простір створюється не лише у навчальних закладах, але й усюди, де перебуває учень.

На базі Концепції сформульовано політичну пропозицію Уряду. Після затвердження на засіданні КМУ, вона стане одним із документів, на основі яких формуватиметься подальша стратегія дій Уряду щодо реформування середньої освіти в Україні.

Громадське обговорення також виявило, які саме теми потребують подальшої дискусії та деталізації. Таких ключових тем п'ять: педагогіка партнерства, автономія школи і вчителя, визначення результатів навчання, механізми впровадження інновацій та питання фінансування.

На Колегії МОН Лілія Гриневич представила загальні положення Концепції та нагадала, що до кінця травня будуть підготовлені нові державні стандарти для початкової школи, орієнтовані на компетентності, які мають опанувати учні після завершення кожного окремого етапу навчання. Держстандарти почнуть діяти з 2018 року, але вже у 2017-2018 навчальному році вони будуть апробовані у деяких школах України.

«Основна ідея нової школи – перехід від школи знань до школи компетентностей, які включають знання, уміння та ставлення, засновані на ціннісній платформі. Відповідно мають бути оновлені державні стандарти, сформовано новий зміст освіти, впроваджені нові методи викладання, а також змінена структура школи», – наголосила Лілія Гриневич.

Позашкільна освіта: гарантований доступ

Стаття 14 проекту Закону України «Про освіту», який був схвалений у першому читанні у Верховній Раді України, передбачає механізми захисту та підтримки позашкільної освіти. Зокрема, додано поняття «неформальна освіта», що дає можливість офіційно враховувати та визнавати компетентності, набуті за програмами позашкільної освіти.

На Форумі педагогічних працівників позашкільної освіти Міністр освіти і науки України Лілія Гриневич заявила про те, що ми маємо говорити в повний голос про зобов'язання місцевої влади щодо позашкільної освіти; батьки дітей мають знати про свої права та про те, що вони можуть вимагати від місцевої влади.

На думку Міністерства, кожній дитині в Україні мають бути створені умови для розвитку її творчих здібностей і талантів, що сприятиме сталому розвитку українського суспільства.

Міністр наголосила, що зараз – після фінансової децентралізації – на місцеву владу покладено повну фінансову відповідальність за забезпечення прав українських дітей на отримання позашкільної освіти: «Я ще можу зрозуміти ситуацію, коли ухвалюють рішення, наприклад, об'єднати два заклади у зв'язку зі зменшенням кількості дітей, але я не можу погодитись, коли ліквідується центр дитячої творчості і для дітей нічого не залишається. Вчинивши так, місцева влада фактично заперечує Конституцію України, тому що стаття 53 гарантує доступ не лише до середньої, вищої та професійної освіти, але й до позашкільної освіти».

Не менш важливим є питання підготовки кадрів для позашкільної освіти. Міністр наголосила, що в новій Концепції педагогічної освіти потрібно обов'язково визначити професійний стандарт для позашкільників.

Міністерство освіти і науки України направило керівникам обласних департаментів/управлінь освіти та всіх навчальних закладів України Лист від 07.10.2016 р. № 1/9-542 «Щодо застосування державної мови» про дотримання мовного законодавства України і використання (у викладанні та спілкуванні) у навчальних закладах державної мови.

«У робочий час у навчальних закладах з навчанням українською мовою науково-педагогічні, педагогічні працівники та інший персонал використовує українську мову, а у навчальних закладах з навчанням мовами національних меншин поряд з українською мовою – також мову, якою здійснюється навчально-виховний процес у цьому закладі», – йдеться в листі.

МОН наголошує, що освітні заклади мають забезпечити підвищення рівня володіння державною мовою своїх науково-педагогічних та педагогічних працівників.

Загальноосвітнім навчальним закладам при розробці робочого навчального плану на базі Типового навчального плану (без вивчення/із вивченням мови національної меншини, з вивченням однієї чи двох іноземних мов) рекомендується враховувати інтереси учнів та їхніх батьків шляхом ознайомлення їх з проектом робочого навчального плану через веб-сайт закладу та на батьківських зборах, проведення відповідних опитувань тощо.

Освітнім навчальним закладам рекомендується активно залучати дітей та молоді до різноманітних навчально-виховних і культурно-просвітницьких заходів, у рамках яких популяризувати українську мову в учнівському, студентському та педагогічному середовищах.

Мовна складова освітнього законодавства

Представники Міністерства освіти і науки України та громадські активісти знайшли порозуміння та напрацюва-

ДЕРЖАВНА МОВА В ОСВІТНІХ ПРОЦЕСАХ

ли спільний текст поправок до статті 7 законопроекту «Про освіту».

«Політика міністерства – зміцнити позиції української мови та розширити її застосування в усіх освітніх процесах», – наголосила Міністр освіти і науки України Лілія Гриневич на зустрічі із громадськими активістами. – Я сподіваюсь, що поправки матимуть позитивне сприйняття у Верховній Раді, адже вони дуже виважені».

Поправки до закону зареєструвала група депутатів із 15 осіб, їх вже підписав голова Верховної Ради України Андрій Парубій.

Пропоновані норми Закону України «Про освіту»

Стаття 7. Мова освіти

1. Мовою освітнього процесу в закладах освіти є державна мова.

Держава забезпечує кожному громадянину України право отримати освіту державною мовою у державних і комунальних закладах на всіх рівнях: дошкільній, загальній середній, професійній, позашкільній та вищій освіті.

Особи, що належать до національних меншин і корінних народів, мають право на навчання рідною мовою поряд з українською мовою у державних і комунальних закладах дошкільній і загальній середній освіті у місцях компактного проживання таких осіб.

Особи, що належать до національних меншин і корінних народів, мають право на вивчення рідної мови у державних і комунальних закладах дошкільній і загальній середній освіті або через національно-культурні товариства.

Особам з порушеннями слуху забезпечується право на навчання жестовою мовою та на вивчення української жестової мови.

2. Зкладами освіти забезпечується обов'язкове вивчення державної мови, зокрема у закладах професійної освіти та вищих навчальних закладах в обсязі, що дає змогу провадити професійну діяльність у вибраній галузі з використанням цієї мови.

Особам, які належать до національних меншин, іноземцям та особам без громадянства створюються належні умови для вивчення державної мови.

3. Держава сприяє вивченню мов міжнародного спілкування, насамперед англійської мови у державних і комунальних закладах освіти.

4. Заклади освіти відповідно до освітньої програми можуть здійснювати освітній процес двома та більше мовами – державною мовою, а також однією або кількома офіційними мовами Європейського Союзу.

5. За бажанням здобувачів професійної та вищої освіти заклади освіти створюють можливості для вивчення ними мови національної меншини як дисципліни в обсязі, що дає змогу провадити професійну діяльність у вибраній галузі з використанням цієї мови.

6. Держава сприяє створенню та функціонуванню закладів освіти за кордоном, у яких здійснюється навчання українською мовою або вивчається українська мова.

Стаття 54. Права та обов'язки педагогічних, науково-педагогічних і наукових працівників

2. Педагогічні, науково-педагогічні та наукові працівники зобов'язані:

привчати здобувачів освіти до законослужняності, поваги до Конституції та законів України, державного устрою та територіальної цілісності України, державної мови та державних символів.

Сучасні методики і технології навчання Української мови на онлайн-платформі EdEra

У День української писемності та мови в рамках спільного проекту МОН та платформи EdEra у відкритому доступі з'явилися методичні рекомендації, які допоможуть вчителям української мови зацікавити дітей читанням та письмом.

Новими для України технологіями роботи зі школярами поділилися директор та вчитель української мови НВК «Новопечерська школа» Києва, а також тренер Міжнародного проекту «Читання та письмо для розвитку критичного мислення» Ірена Корбабіч-Путко.

Наразі представлено 5 цікавих відео, які допоможуть вчителям захопити школярів до вивчення української мови, навчити дітей формулювати власну думку та допомогти їм сформулювати навички письма, використовуючи нові технології: «Щоденні 5», письмо для себе, сторітелінг, RAFT та кубування.

Про техніку «Щоденні 5» та письмо для себе – розповідає вчитель української мови, заступник директора НВК «Новопечерська школа» Марина Пристанська: «Основне завдання цих методик – розвивати у дітей бажання письмово викладати власні думки.

Письмо для себе – це письмо у вільній формі, без зосередження на правилах і структурі. Цей вид діяльності – наче гра без жорстких правил, що спонукає до творчості, появи нових ідей та самовияву».

Про кубування, рафтинг та сторітелінг розповідає тренер Міжнародного проекту «Читання та письмо для розвитку критичного мислення» Інна Большакова.

Суть методики кубування – допомогти учню створювати повноцінні тексти-описи або тексти-міркування. Цю методику також використовують для обговорення з учнями різних тем, які вони вже знають, для виявлення так званих «темних місць».

Щоб використовувати цю методику потрібен куб, який можна виготовити самому з цупкого паперу, тканини або інших матеріалів. На кожній грані фігури зазначені вказівки, які має використовувати учень, розмірковуючи про якусь тему. Це має допомогти школярам комплексно осмислювати та описувати тему, яку вони вивчають.

Назва методики «Рафт (RAFT)» розшифровується як роль, аудиторія,

формат, тема. Основне завдання учня – висловити, описати та розповісти основні міркування на визначену тему з погляду обраного персонажа, вживаючись у його роль. При цьому учень має зважати на особливості аудиторії, до якої він звертається, та обрати потрібний формат тексту.

«Сторітелінг успішно використовують у бізнесі для просування брендів та товарів на ринку. В 2006 році ця технологія була визнана бізнес-ідеєю року. Молодші школярі дуже люблять слухати та розповідати про себе історії. Та чи вміють вони їх писати? Зробіть крок назустріч життю та захопте дітей писати історії про те, що було з ними, або з тими, хто поруч!» – звернулася до вчителів початкової школи Інна Большакова.

Використання вчителем методики сторітелінгу – добра нагода для учня навчитися формулювати свої думки та розповідати про себе: описати свої вчинки та почуття, проаналізувати свої дії, оцінити наслідки та зробити висновки на майбутнє.

Нагадаємо, що проект оновлення програм початкової школи та підготовка відеоматеріалів здійснені спільно МОН та проектом EdEra за підтримки Міжнародного благодійного фонду «Відродження».

ФАКУЛЬТЕТ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ.

НАМ 10 РОКІВ

Інструментом оцінювання якості освіти може стати освітній моніторинг як інформаційна база системи управління галуззю, основа підготовки та ухвалення управлінських рішень на всіх рівнях – від національного до інституційного.

Варто зазначити, що у вітчизняній практиці проблеми моніторингу донедавна не мали достатньої уваги. Ще й сьогодні цілісна, національна система моніторингу якості освіти на всіх її рівнях (дошкільна, загальна середня, позашкільна, професійно-технічна, вища, післядипломна освіта), яка б системно, на основі програмно-цільового підходу вивчала й аналізувала різні аспекти функціонування і розвитку освіти в цілому та окремих її елементів, не вбудована, але перші кроки в цьому напрямку вже здійснені: створюється законодавча база, впроваджується зовнішнє незалежне тестування, триває пошук інноваційних технологій для ефективного проведення моніторингових процедур. Україна з 2007 року офіційно стала учасником міжнародних порівняльних досліджень; з 1999 року проводить національні моніторинги; у складі обласних інститутів післядипломної педагогічної освіти функціонують відділи, центри моніторингу тощо.

Науково-методична лабораторія моніторингу якості освіти та зовнішнього оцінювання як структурний підрозділ ДОППО розпочала свою роботу з грудня 2006 року. Змістом діяльності лабораторії є методичне забезпечення процесу проведення досліджень, оприлюднення результатів, прогнозування на їхній основі тенденцій розвитку освітньої галузі регіону, а також інформаційно-методичний супровід зовнішнього тестування. У цього напрямку лабораторія плідно співпрацює з Дніпропетровським регіональним центром оцінювання якості освіти.

З 2003 року в Україні, а з 2006 року і на Дніпропетровщині активно впроваджується новий підхід до визначення рівня знань випускників системи загальної середньої освіти – **зовнішнє незалежне оцінювання (ЗНО)**, яке організовує та проводить Український центр оцінювання якості освіти зі своїми регіональними представництвами, а **інформаційно-методичний супровід серед педагогів області здійснюють працівники лабораторії моніторингу**. Щорічно співробітники лабораторії обговорюють результати та аналізують підсумки проведення зовнішнього незалежного тестування; проводять зустрічі слухачів курсів із працівниками Дніпропетровського регіонального центру оцінювання якості освіти; готують статистичну інформацію про досягнення випускників ЗНЗ області за результатами незалежного оцінювання. За матеріалами УЦОЯО та ДРЦОЯО у 2009-2016 роках підготовлено Інформаційні бюлетені з питань ЗНО. Працівники лабораторії були членами регламентної комісії ДРЦОЯО, уповноваженими особами та відповідальними за пункти тестування під час проведення ЗНО, брали участь в апробації тестових завдань з української мови та літератури, математики, історії України, географії, іноземних мов на базі ЗНЗ Дніпра, Верхньодніпровська, Покрова, Кам'янського, Апостолівського та Дніпропетровського районів.

Лабораторія має 6 напрямків діяльності: **координаційний, консультативно-мето-**

ВІДДІЛ МОНІТОРИНГУ ЯКОСТІ ОСВІТИ

Історія становлення та розвитку моніторингу якості освіти в області

Для сучасного стану української освіти характерні: високий рівень інноваційної діяльності, модернізація умов та змісту навчального процесу, поява великої кількості нових освітніх технологій і програм, що суттєво впливають на майбутній інтелектуальний потенціал України, її подальший економічний і політичний розвиток, посилюють авторитет на міжнародній арені, конкурентоздатність та самостійність. Однак, нагальним завданням сучасної державної політики в галузі освіти, як і дві тисячі років тому, є питання поліпшення якості освіти.

дичний, діагностичний, інформаційний, просвітницький та прогностичний.

У складі колективу лабораторії працювали Валентина Володимирівна Сагуйченко, Андрій Вікторович Скоробогатов, Людмила Тарасівна Швидун, а очолювала цей структурний підрозділ ДОППО **Елла Степанівна Садова**. У різні роки в лабораторії працювали також Людмила Анатоліївна Циганкова, Майя Івовна Нехороша, Інна Анатоліївна Сотнічук, Любов Миколаївна Ситник, які вдало поєднували педагогічну майстерність з адміністративним та управлінським досвідом.

З 2015 року лабораторію реструктуризовано у відділ моніторингу якості освіти факультету підвищення кваліфікації педагогічних працівників КВНЗ «ДОППО», у складі якого працюють: Людмила Тарасівна Швидун, Інна Анатоліївна Сотнічук, Любов Миколаївна Ситник, Тетяна Анатоліївна Ярошенко, Тетяна Анатоліївна Струкова.

Відповідно до головних завдань працівники лабораторії (відділу) моніторингу якості освіти за цей час провели низку **ши-**

рокомасштабних та важливих досліджень, пов'язаних зі створенням національної та регіональної моніторингових систем, зокрема: дослідження **якості підручників**, у якому взяло участь понад 12 тисяч респондентів (педагогів, учнів, батьків учнів); вивчення стану **впровадження профільного навчання** в загальноосвітніх навчальних закладах, що відбувалося на національному та регіональному рівнях і охопило понад 6600 респондентів; міжнародне дослідження навчальних досягнень учнів 4-х та 8-х класів з предметів природничо-математичного циклу в рамках проекту **TIMSS**; загальнонаціональний моніторинг **якості математичної освіти учнів 4-х класів** у контексті їх підготовки до навчання в основній школі; дослідження **формування** в учнів 5-х та 11-х класів загальноосвітніх навчальних закладів світоглядних і загальнокультурних **уявлень про небесні тіла та Всесвіт у цілому**, до якого було залучено приблизно 10 % шкіл області та взяло участь 3136 п'ятикласників, 3059 одинадцятикласників і 212 учителів астрономії; **моніторинг ставлення** молоді та інших категорій населення **до реформ у галузі освіти**, яким охоплено майже 1000 респондентів; національне моніторингове **дослідження якості географічної освіти**, в якому взяло участь 753 учні 9-х класів із 30 загальноосвітніх навчальних закладів області; **вивчення думки вчителів, випускників шкіл** щодо шляхів удосконалення системи

випускних-вступних випробувань (опитано понад 41 тисячі учасників ЗНО); вивчення стану **впровадження ІКТ** у 655 загальноосвітніх навчальних закладах області; **моніторинг превентивної освіти** дітей та учнівської молоді в 68 навчальних закладах; дослідження **рівня матеріально-технічного та навчально-методичного забезпечення предметів природничо-математичного циклу**, до якого залучено 553 респонденти; вивчення стану **позашкільної освіти та позакласної роботи** в ЗНЗ; моніторинг результатів **річного оцінювання та державної підсумкової атестації** з української мови, математики та історії України (15250 респондентів); вивчення ефективності діяльності загальноосвітніх навчальних закладів **з організації індивідуального навчання в області** (опитано 3409 респондентів); дослідження стану **формування системи внутрішнього моніторингу якості загальної середньої освіти** в загальноосвітніх навчальних закладах області на базі 519 ЗНЗ; пілотний інституційний **моніторинг предметних знань слухачів курсів** підвищення кваліфікації; вивчення **рівня математичної грамотності** учнів 6-10-х класів загальноосвітніх навчальних закладів області; національний моніторинг **рівня рухової активності** як провідної детермінанти формування здорового способу життя дітей і молоді; дослідження **стану дошкільної освіти**; вивчення **рівня навчальних досягнень учнів 8-х, 10-х класів** з української мови, математики, історії України, біології на базі 470 ЗНЗ.

В умовах модернізації змісту освіти, запровадження сучасних підходів до педагогічних вимірювань дуже важлива роль належить вчителю, який здатен обирати оптимальні шляхи вирішення проблем, готовий до постійної самоосвіти та розвитку. Для формування методологічної та теоретичної компетентності освітян з питань моніторингу якості освіти, принципів його організації, форм та методів проведення, особливостей використання моніторингового інструментарію викладаються тематичні модулі «Педагогічні вимірювання та управління якістю освіти», «Особливості організації та проведення ЗНО», здійснюється підготовка координаторів з питань моніторингу якості освіти за програмою курсу «Науково-методичний і психологічний супровід моніторингу якості освіти»; розроблено Примірне положення про здійснення внутрішнього моніторингу, що забезпечує проведення моніторингових досліджень на рівні навчального закладу, і Моніторингову карту діяльності ЗНЗ. Для надання оперативної інформації на сайті інституту створено сторінку відділу. Практичний аспект моніторингової діяльності обговорюється на шпальтах педагогічних видань, висвітлюється під час виступів на радіо та телебаченні.

Усвідомлюючи, що перехід системи загальної середньої освіти на моніторингову основу є механізмом вирівнювання освітніх шансів, практичним інструментом управління та прогнозування її подальшого розвитку, для відділу і надалі пріоритетними є питання **інформаційно-просвітницького та науково-методичного супроводу** моніторингових досліджень; триватиме робота щодо формування серед педагогів розуміння необхідності створення різнорівневої системи моніторингу якості освіти.

Марина ВАТКОВСЬКА, проректор ДОППО з науково-педагогічної роботи, кандидат філософських наук; **Людмила ШВИДУН**, завідувач навчально-методичного відділу моніторингу якості освіти

Учасники проекту TIMSS-2007. Кривий Ріг

У зв'язку з розробкою національної системи якості освіти і запровадженням державних стандартів набуває актуальності проблема створення різнорівневої системи моніторингу: у навчальних закладах, районних, міських органах управління освітою.

Про становлення та розвиток моніторингу якості освіти в області, сучасні підходи до організації моніторингових досліджень, об'єкти досліджень в системі освіти йшлося на I обласній науково-практичній конференції «Роль навчальних моніторингів у формуванні всебічно розвинутої особистості учасника навчально-виховного процесу», що відбулася 26 жовтня 2016 року на базі КВНЗ «ДОППО». Цей захід організував та провів навчально-методичний відділ моніторингу якості освіти Інституту. У роботі конференції взяли участь методичні працівники районних, міських методичних служб, представники територіальних об'єднаних громад, що займаються проблемами моніторингу в освітній сфері, заступники директорів з навчально-виховної роботи та небайдужі педагоги області.

Актуальними та змістовними були виступи **Михайла Ілліча Романенка**, доктора філософських наук, професора, ректора комунального вищого навчального закладу «Дніпропетровський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти», **Вадима Кімовича Кірмана**, кандидата

Моніторингові дослідження

Ситуація в нашій країні характеризується стрімкими змінами політичної, економічної, соціальної та культурної сфер людської діяльності. Це примушує змінювати підходи, методи, стилі виробничих відносин та поступово перетворювати жорстке субординаційне управління сучасними організаціями на мобільне, гнучке. В період демократизації суспільства система освіти, зокрема й загальної середньої, також потребує модернізації та реформування. Традиційна система оцінювання знань учнів, сформована за часів радянської школи, має чималий досвід у галузі контролю за результатами навчання, але внаслідок організаційних і технологічних особливостей не може задовольнити потреби сучасного суспільства. Тому процеси реформування освіти України мають спрямовуватися передусім на отримання об'єктивної оцінки стану освітніх послуг. Точність, валідність, надійність такої оцінки забезпечують лише сучасні технології комплексного оцінювання, до яких належать і моніторингові дослідження. Можна впевнено говорити, що сьогодні немає жодного керівника, управлінця-практика, який не прагнув би опанувати цими технологіями. Однак, попри вагомий напрацювання, в освітян часто постають питання щодо впровадження моніторингових досліджень у систему загальної середньої освіти.

Конференція мала стимулювати обмін ідеями, досвідом між учасниками та бути джерелом інформації про формування різнорівневої системи моніторингових досліджень.

Тематика заходу зумовлена, передусім, процесами оновлення освіти в Україні, реформуванням її багатогранних компонентів. Під час конференції висвітлювалися та обговорювалися питання щодо науково-методичних і практичних проблем моніторингу якості освіти, а саме:

- впровадження моніторингу якості освіти;
- міжнародний порівняльний досвід;
- роль регіональних та місцевих органів управління освітою в удосконаленні внутрішньошкільного моніторингу якості освіти;
- моніторинг і контроль в системі освіти – спільні та відмінні риси;
- вдосконалення аналітичної та корекційної діяльності за підсумками моніторингу;
- моніторинг виховної роботи закладу освіти як педагогічна проблема;
- моніторинг психологічної служби як основа розвитку якісного психологічного супроводу;
- використання моніторингу для підвищення якості дошкільної освіти;
- застосування технологій моніторингу якості предметної освіти при викладанні шкільного курсу.

педагогічних наук, доцента кафедри природничо-математичної освіти КВНЗ «ДОППО», **Тараса Ігоровича Данилова**, студента магістратури ДНУ ім. О. Гончара – «Про результати пілотного моніторингу «Математична грамотність», **Тетяни Петрівни Устінової**, методиста методичного центру управління освіти департаменту гуманітарної політики м. Дніпро – «Алгоритм ухвалення управлінських рішень під час проведення моніторингів у навчальному закладі», **Тетяни Олександрівни Іонко**, заступника директора з навчально-виховної роботи Криворізької СЗШ № 44 – «Розви-

ток активно-творчого потенціалу педагога через роботу опорної школи з моніторингу якості освіти», **Олени Анатоліївни Марченко**, заступника директора з навчально-виховної роботи Дніпровської загальноосвітньої багатoproфільної школи I-III сту-

пенів Верхньодніпровського району – «Система управління навчально-виховним процесом в он-лайн режимі», **Людмили Володимирівни Григоренко**, завідувача дошкільного навчального закладу (ясла-садок) № 5 «Вербиченька» м. Синельникове – «Управління якістю освіти у дошкільному закладі», **Оксани Леонідівни Гатило**, заступника директора з навчально-виховної роботи СЗШ № 117 м. Дніпро – «Роль моніторингових досліджень в управлінні навчальним закладом», **Наталії Василівни Мовчан**, вчительки української мови та літератури Підгородненського навчально-виховного комплексу № 1 Дніпровського району – «Моніторинг як інноваційний інструментарій нового стилю управлінської діяльності», **Ірини Анатоліївни Мельник**, практичного психолога СЗШ № 22 м. Кам'янське – «Моніторинг психологічної служби як основа розвитку якісного психо-

логічного супроводу», **Людмили Тарасівни Швидун**, завідувача навчально-методичним відділом моніторингу якості освіти КВНЗ «ДОППО» – «Якість освіти як основа функціонування і розвитку сучасних систем освіти» та інших колег.

Усі учасники пленарного засідання, секції відзначили актуальність обговореної на конференції проблематики та погодилися з думкою, що першочерговими завданнями на нинішньому етапі становлення системи моніторингу якості освіти в Україні та області є зладжена робота науковців і практиків різних закладів освітньої галузі щодо комплексного моніторингу, що виявляв би чинники, які так чи інакше впливають на якість освіти.

Під час роботи конференції працювала виставка надбань освітян з питань моніторингу якості, яка засвідчила, що в області накопичено вагомий позитивний досвід організації та проведення моніторингових досліджень. Гідні уваги матеріали представили методичні служби Кривого Рогу, Дніпра, Кам'янського, Покрова та Верхньодніпровського, Васильківського, Синельниківського, Соляницького, Магдалинівського районів, Апостолівської міської територіальної громади.

Підсумовуючи роботу конференції, її учасники ухвалили низку рекомендацій освітнім установам:

1. Розробити науково-методичне забезпечення проведення моніторингових досліджень.
2. Створити систему єдиного інформаційного забезпечення.
3. Систематично проводити моніторингові дослідження на різних рівнях.
4. Розробити програму відстеження якості освіти на рівні області, міста, району.
5. Вивести моніторинг якості освіти за межі оцінки результатів навчання.
6. Розробити систему показників для моніторингу якості освіти на регіональному рівні, зокрема тих, які назвали учасники конференції (стан здоров'я учнів, уміння використовувати знання в життєво важливих ситуаціях, за-

гальнонавчальні уміння, динаміка навчальних досягнень тощо).

7. Систематично інформувати громадськість про результати моніторингових досліджень якості освіти на обласному, міському, районному, шкільному рівнях.

8. Для опрацювання технології комплексного педагогічного моніторингу створити систему експериментальних майданчиків.

9. Здійснювати моніторинг якості освітнього процесу в дошкільних навчальних закладах, використовуючи в роботі кваліметричну модель оцінювання рівня розвитку дитини (лист МОН України від 06.11.2015 № 1/9-535).

10. Забезпечувати психологічний супровід учасників моніторингових досліджень.

11. Впроваджувати в систему моніторингу якості освіти сучасні статистичні методи.

12. Ефективніше використовувати можливості інформаційно-комунікативних технологій для подальшого впровадження та вдосконалення технологій моніторингу якості освіти.

13. Створювати умови для безперервного зростання рівня педагогічної майстерності педагогів, самоосвітньої діяльності, участі в інноваційних проектах та опанування методами комплексного педагогічного моніторингу.

14. У структурі системи підвищення кваліфікації педагогічних працівників ширше впроваджувати навчальні програми з методики оцінки якості освіти, проведення моніторингових досліджень та розробки необхідного інструментарію.

Обласна конференція за важливістю та обсягом порушених проблем стала етапною на шляху становлення й розвитку обласної системи моніторингу якості освіти.

Інна СОТНІЧУК, методист навчально-методичного відділу моніторингу якості освіти

Все тече, і немає нічого постійнішого, ніж постійні зміни.

Конфуцій

Порівняльний моніторинг стану формування системи внутрішнього моніторингу якості загальної середньої освітньої області

Моніторинг якості освіти є прогресивним чинником загальноосвітньої системи, що дає змогу визначити потенційні можливості дітей, прогнозувати потреби особистості.

Упровадження моніторингу в практику роботи шкіл збагачує систему внутрішньошкільного управління новою інформацією, дає змогу залучити суб'єктів освітнього процесу до самоаналізу, самооцінки своєї діяльності, допомагає реалізувати функції управління, сприяє індивідуальній роботі з учасниками педагогічного процесу, при проведенні атестації педагогічних працівників, атестації навчальних закладів тощо. Іншими словами, моніторинговий підхід у навчальному закладі дає змогу простежити зміни, що відбуваються в освітньому процесі, отримати матеріали і підстави для порівняння, аналізу, можливість побачити успіхи й недоліки в діяльності педагогічного колективу, корегувати її, спланувати подальшу роботу адміністрації, організувати науково-методичну роботу. Тому вся система роботи закладу освіти має бути переведена на моніторингову основу.

Моніторинг – це система збирання, обробки, збереження та поширення інформації про освітню систему. Сучасний стан освітнього середовища потребує глибокої діагностики, дослідницької роботи для надання дієвих освітніх послуг за підсумками вивчення стану навчальних предметів (виховання), які, відповідно, допоможуть кожній освітній структурі створити свій індивідуальний імідж, при цьому кожен суб'єкт освітнього менеджменту (методист, адміністрація, педагог) має бути в ролі іміджмейкера.

Для сучасного керівника загальноосвітнього навчального

Система освіти досить інертна і навіть консервативна, тому її модернізація здійснюється надто повільно. Поняття «моніторинг» освітяни сприймають сьогодні неоднозначно. Результативність системи загальної середньої освіти звикли ототожнювати з успішністю за підсумками написання директорських контрольних робіт, соціальну ефективність традиційно оцінювати показниками позакласних заходів і кількістю другорічників...

закладу моніторинг має стати не просто процедурою, системою, а новим стилем у його науково-педагогічній та управлінській діяльності з оновленим мисленням, що передбачає неперервні та довготривалі спостереження, аналіз, синтез, порівняння, уміння здійснювати різноманітні інтелектуальні операції, необхідні в різних ситуаціях та умовах, що потребуватимуть і висновків, і узагальнень, поширення інформації і прогнозування динаміки та основних тенденцій розвитку.

Завдання моніторингу в освіті:

- визначати якість навчальних досягнень учнів, рівень їхньої соціалізації;
- вивчати зв'язок між успішністю учнів і соціальними умовами їхнього життя, результатами роботи педагогів, рівнем їхнього соціального захисту, моральними настановами, запитами, цінностями тощо;
- оцінювати якість кадрового, навчально-методичного, матеріально-технічного, лабораторного забезпечення й оснащення навчальних закладів;
- оцінювати рівень впливу на навчальний процес державних освітніх стандартів, навчальних програм, організації шкіл і класів, методичного і технічного обладнання та інших чинників;
- досліджувати педагогічну практику та успіхи учнів залежно

від їхнього соціального статусу й аналізувати політику держави у галузі забезпечення гарантій доступності освіти та поліпшення її якості;

- виявляти фактори, що чинять вплив на процес і результати освітніх реформ, для зменшення їхнього негативного впливу (або й нейтралізації);
- порівнювати результати функціонування закладів освіти, систем освіти для визначення найоптимальніших шляхів їхнього розвитку.

Важливим питанням є створення моделі моніторингу – моделі, що має механізм зворотного зв'язку та способи коректування можливих відхилень від запланованих результатів. **Серед найуживаніших підходів**, до яких вдаються країни, *створюючи об'єктивну модель моніторингу, тобто визначаючи категорії об'єктів*, відкритих для моніторингових процедур, передусім **можна назвати такі:**

- **результативний підхід**, що передбачає моніторинг лише тих категорій, що об'єднують об'єкти, які належать до результатів освітнього процесу;
- **системний підхід**, який розширює об'єкти моніторингових процедур в освіті, об'єднуючи їх у три категорії: категорія, що об'єднує ресурсні аспекти, тобто ресурси (фінансові, людські тощо), що їх вкладають в освіту; катего-

рія, що об'єднує аспекти освітнього процесу; категорія, до якої входять об'єкти, що належать до результатів освітнього процесу.

Залежно від мети дослідження існують такі напрямки моніторингу: моніторинг узгодження управління, діагностичний моніторинг, моніторинг діяльності, статичний моніторинг, динамічний моніторинг, психологічний моніторинг, внутрішній моніторинг ефективності навчально-виховного процесу, моніторинг освітніх систем, педагогічний моніторинг, освітній моніторинг, учнівський моніторинг, професіографічний моніторинг, змістовний (особистісно зорієнтований), моніторинг результативності.

Працівники відділу моніторингу якості освіти ДООППО спільно з координаторами з питань моніторингу якості освіти районних, міських методичних кабінетів, центрів управліннь, відділів освіти області відстежували стан формування системи внутрішнього моніторингу якості загальної середньої освіти у ЗНЗ області. Надавалися індивідуальні методичні консультації освітянам, проводилась інформаційно-роз'яснювальна, науково-методична робота, здійснювалися методичні виїзди для вивчення питань упровадження моніторингових підходів у роботу закладів освіти. Протягом 2007-2015 років про-

дився порівняльний моніторинг стану формування системи внутрішнього моніторингу якості загальної середньої освіти в загальноосвітніх навчальних закладах області, проміжні результати якого щорічно оприлюднювалися та обговорювалися з педагогами області.

Узагальнені дані, інформаційно-аналітичні матеріали порівняльного моніторингу стану формування системи внутрішнього моніторингу якості загальної середньої освіти можуть використовувати у своїй роботі наукові працівники, методичні служби різних рівнів, управлінці, керівники загальноосвітніх навчальних закладів.

Отримана інформація про стан внутрішнього моніторингу якості загальної середньої освіти в загальноосвітніх навчальних закладах області дає підстави зробити такі **висновки:**

- **85,5 %** ЗНЗ створили систему внутрішнього моніторингу якості освіти;
- **60 %** ЗНЗ застосовують у своїй діяльності моніторинг якості освіти на рівні закладу понад 5 років, проте лише **16,96 %** готові поділитися досвідом роботи.

Рейтинг напрямків моніторингу якості освіти на рівні навчальних закладів свідчить, що більшість шкіл використовує **моніторинг результативності НВП, педагогічний, діагностичний та учнівський напрямки.**

Водночас педагогічні колективи недооцінюють вплив **професіографічного, змістовного моніторингу, моніторингу освітніх систем.**

Тетяна ЯРОШЕНКО, методист; Тетяна СТРУКОВА, провідний фахівець навчально-методичного відділу моніторингу якості освіти

Участь України в міжнародних порівняльних моніторингових дослідженнях

Усі моніторингові дослідження дають інформацію про стан освіти, можливість порівнювати заплановані результати з результатами, які досягнуті, та виявляти на цій основі найсуттєвіші проблеми, що потребують вирішення. Участь у міжнародних порівняльних дослідженнях дає змогу також порівнювати пріоритети розвитку освіти в Україні і за кордоном. Важливим результатом участі в міжнародних дослідженнях, інструментарій якого розробляється спільно з провідними фахівцями світу, стає, як свідчить досвід, розвиток теорії та практики педагогічних вимірювань, що збагачує, відповідно, й повсякденну педагогічну практику.

Коротко розглянемо дослідження, що проводилися та проводяться в Україні.

Міжнародна програма PISA

Організація з економічного співробітництва та розвитку OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development) упроваджує Міжнародну програму оцінки знань та умінь учнів PISA (Program for International Student Assessment), основ-

Ефективність модернізації української освіти суттєво залежить від рівня використання об'єктивних даних, отриманих у рамках досліджень результатів освіти різного типу:

- моніторингових досліджень всеукраїнського рівня;
- аналізу підсумків зовнішнього незалежного оцінювання;
- міжнародних порівняльних досліджень.

ною метою якої є отримання об'єктивної інформації про результати навчання у різних країнах світу, які можна порівняти на міжнародному рівні. Передбачається, що ця інформація надасть змогу країнам-учасникам ухвалювати об'рунтовані рішення для визначення перспектив розвитку освітньої галузі.

Вимірювання знань проводиться серед учнів 15-річного віку. Це обумовлено тим, що в багатьох країнах до цього віку закінчується обов'язкове навчання в школах і навчальні програми мають чимало

спільного. Особливістю дослідження є визначення рівня знань та умінь, які можуть бути корисними для учнів у майбутньому, а також уміння самостійно здобувати знання, потрібні для успішної адаптації в сучасному світі. Оцінка підготовки 15-річних підлітків стандартизована. Матеріали розробляються спільно з країнами-учасниками цієї міжнародної програми. Цікаво, що із 32-х країн, у яких планується тестування учнів, 28 є членами Організації з економічного співробітництва та розвитку.

Дослідження проводиться за трьома напрямками: «грамотність читання», «математична грамотність» та «природничо-наукова грамотність». Особлива увага надається виявленню рівня розуміння учнями основних понять, опанування основними методами в рамках вищезначених напрямків та вміння використовувати свої знання в різних ситуаціях. Таким чином, вимірюється не рівень опанування конкретним змістом навчальних дисциплін, а рівень ширших знань та умінь, що накопичені під час вивчення шкільних предметів і потрібні для дорослого життя. Велика увага також надається оцінці міжпредметних компетентностей учнів.

Основним методом є письмова форма контролю – тести. Для їх виконання учні мають 120 хвилин. Тести складаються з двох типів завдань: із готовими відповідями, серед яких необхідно вибрати правильну, та завдання, на які учень повинен дати власну стислу або повну відповідь. Деякі завдання мають низку питань різної складності щодо конкретної життєвої ситуації.

До 25-річчя Незалежності України:

«Собори наших душ»

Історія, подвиги українського народу, любов до Батьківщини та рідного краю, дитячі мрії – такий лейтмотив творів, що склали збірник робіт юних авторів «Собори наших душ». Його 18-й випуск презентували 2 листопада у Будинку учителя обласного центру (що на вул. Успенській, 14).

У літературно-мистецькому виданні – твори 119 юних обдарувань області. Збірник складається з трьох частин. У першій частині – 83 літературні твори, у другій – 29 графічних робіт, третя містить 22 музичні композиції переможців і учасників обласних конкурсів.

Втілювати задумки молоді допомагали педагоги і творчі наставники обласного дитячо-юнацького кіноцентру «Веснянка».

Збірку підготували педагоги центру за підтримки обласної державної адміністрації, а надрукувало видавництво «Ліра».

Світлана КРАВЕЦЬ, методист
ОблДЮК «Веснянка»

Як вийти із «суржикового лісу»?

День української писемності та мови

Під час урочистої лінійки шкільна громада НВК № 1 щиро перейнялася долею трьох друзів шестикласників (Максим Краснощок, Олександр Біленко, Максим Шолтоян), які заблукали у лісі мовних покручів та помилок і потрапили у страшний «суржиковий ліс».

Створювали атмосферу казкового лісу вихованці зразкового художнього колективу «Сяйво», яким протягом багатьох років керує вчителька української мови і літератури Ірина Грицай.

У хлопців виявилось багато друзів. Кожен із них допомагав знайти шлях додому. Це і «Рідна мова» (учениця Валерія Грицай), яка пояснила однокласникам причини їхнього перебування у зачарованому лісі. І відомий мовознавець Олександр Авраменко: діти подивилися телесюжет його авторства «Чи треба боротися з суржиком?». І наша землячка, письменниця **Наталія Дев'ятко**, член Національної спілки письменників України, перекладач, журналіст, науковець, літературний критик.

Пані Наталя розповіла про те, як важливо позбутися суржику у своєму житті і пізнати красу рідної мови, а згодом провела прес-конференцію для учнів нашої школи, які відчували себе справжніми журналістами.

«Ніщо і ніколи так не об'єднає українців, як рідне слово», – казав Петро Яцик. – І ми на власному досвіді у тому переконалися, співаючи разом із дев'ятикласницями Ольгою Махновською, Дар'єю П'ятигорською і їхньою вчителькою Іриною Грицай пісню «Краша мова єднання – це українська». Виконання цієї пісні для нашої школи вже стало доброю традицією.

Юні журналісти НВК № 1,
Новомосковськ

Плекаємо надію на юних науковців

Осінні установчі сесії Дніпропетровського відділення Малої академії наук України стають основою для науково-дослідницької діяльності учнів. Саме на цих сесіях юні науковці дізнаються про основні вимоги щодо написання наукових робіт та проведення відповідних досліджень, орієнтуються у виборі теми роботи, готуються до написання контрольних робіт з базових предметів.

У цьому навчальному році установчі сесії на наукових відділеннях тривали з 29 жовтня по 12 листопада. До них долучилися майже 4 тисячі дітей із Дніпра, Жовтних Вод, Вільногірська, Покрова, Кам'янського, Нікополя, Новомихлівська, Павлограда, Першотравенська, Синельникового, а також Верхньодніпровського, Дніпровського, Криворізького, Магдалинівського, Межівського, Павлоградського, Синельниківського, Юр'ївського, Софіївського, Томаківського, Петрівського, П'ятихатського та Царичанського районів.

З юними дослідниками зустрілися викладачі обласних вишів: Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, Національного гірничого університету, Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара, Дніпропетровського державного аграрно-економічного університету, Українського державного хіміко-технологічного університету.

Кожна сесія мала свої особливості відповідно до наукової специфіки відділення, але основною ідеєю було те, що наукове дослідження, розкриття обраної теми має бути самостійним і творчим, адже лише творчість дає задоволення і веде до успіху.

З учнями-слухачами Дніпропетровського відділення Малої академії наук України працювали кращі науково-педагогічні працівники Дніпропетровщини. Необхідні умови для активного наукового пошуку, виявлення та оцінки здібностей було створено на наукових відділеннях історії, філософії та суспільствознавства, в галузі історії, загальноправових дисциплін, філософії, соціології, педагогіки.

Учасники осінньої сесії відділень хімії та біології, екології та аграрних наук мали можливість не лише взяти участь у лекційних та практичних заняттях, але й відвідати анатомічний музей Дніпропетровського державного аграрно-економічного університету. Робота на наукових відділеннях наук про Землю та економіки для слухачів ДВ МАН розпочалася з вибору теми дослідження, при цьому враховувались побажання та зацікавленість учнів в межах пріоритетних напрямів наукових розвідок. Наукові працівники Національного гірничого університету допомогли МАНівцям вибрати теми науково-дослідницьких робіт і звернули увагу школярів на необхідність підвищення рівня цих робіт та практичності їхнього застосування.

Учні відділень мовознавства і літературознавства, фольклористики та мистецтвознавства опрацювали літературу, аналізували сучасний стан розвитку літератури та мовознавства. На заняттях юних лінгвістів навчили правильно визначати проблему, чітко викладати свої думки, презентувати результати досліджень.

У відділеннях технічних і комп'ютерних наук старшокласники мали змогу перевірити свої знання, застосувавши їх на практиці у відкритих лабораторіях Національного гірничого університету, що також сприяло формуванню інтересу до поглиблення знань з фізики, інформатики, комп'ютерних технологій.

У програмі проведення установчої сесії були й семінари для вчителів – керівників науково-дослідницьких робіт, де їх докладно ознайомили з Правилами проведення II етапу Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів – членів Малої академії наук України та надали індивідуальні консультації. Педагоги мали змогу не тільки почути щось нове для себе, але й обговорити освітні проблеми, поділитися набутим досвідом.

Директор Дніпропетровського відділення МАНУ Наталя Васи́лівна Тягло, аналізуючи підсумки проведення осінньої установчої сесії, наголосила на необхідності тісної співпраці педагогічних працівників вищої, середньої та позашкільної освіти у виявленні та підтримці обдарованої молоді.

Юлія КОЗАЧОК,
завідувач організаційно-масового сектору ДВ МАНУ

Нездоланні твердині Волині

Слухачі КПНЗ «Мала академія наук учнівської молоді» Дніпропетровської обласної ради» 26-30 жовтня 2016 року стали учасниками навчально-дослідницької експедиції до Тернопільської області. Вони мали дослідити Тернопільщину як національно-культурний та освітньо-науковий осередок країни; вивчити історичні пам'ятки, зокрема замки Вишнівець, Язловець, Підзамочок та ін.; виявити історико-культурні особливості Почаєва.

Найбільше юних дослідників вразив архітектурний комплекс Почаївської лаври. Приголомшили своєю величною архітектурою Свято-Успенський та Троїцький собори, Архієрейський дім та Печерна церква Іова Почаївського. Учні звернули увагу на такий історичний факт: Тарас Шевченко, перебуваючи у Почасві 1846 р., був захоплений красою Лаврського комплексу і виконав декілька акварелей загального вигляду ансамблю та інтер'єру собору.

Місто Збараж зустріло дніпровських МАНівців яскравими, насиченими барвами. Захоплення викликав величний замок родини Збаражських, який нині став справжнім центром української культурної спадщини. Учні відвідали музей давньої культури та старожитностей, картинну галерею, виставку різьблених виробів із липи, роздивились руїни казематів, бастіонів, стін, побудованих ще у XV-XVI століттях для захисту поселення від ворожих навал.

У Кременці учасники експедиції дослідити руїни замку XIV-XVII ст., а також ознайомилися з Миколаївським собором (XVII-XVIII ст.), житловим будинком «Близнюки» (XVII-XVIII ст.), ансамблем ліцею (у давні часи – Вища Волинська гімназія, 1731-1743).

Побували дослідники і в Тербовлі – районному центрі Тернопільської області, одному з найстаріших міст України і найдавнішому місті Поділля (про тербовлянське поселення є згадка у «Повісті минулих літ»). Відвідали ратушу, оборонну церкву святого Миколая, костел і монастир кармелітів. Завдяки цінним архітектурним спорудам місто отримало спеціальну номінацію у проекті «7 чудес України»: історичні міста і містечка.

У місто Бучач МАНівці відвідали Бучацьку ратушу – одну із кращих у Європі.

У Тернополі увагу дослідників привернули сакральні пам'ятки міста кінця XVI-XVII століть, домініканський костел св. Віцентія з Феррари та зацікавив своїми експозиціями Тернопільський обласний краєзнавчий музей.

Крім науково-пошукової діяльності, юні науковці мали змогу добре відпочити, знайти нових друзів і отримати приємні враження та незабутні емоції. Цьому сприяли краса природи, історична та духовна атмосфера місць, які відвідали учні.

Директор Дніпропетровського відділення Малої академії наук Наталя Васи́лівна Тягло зазначила, що МАНівці і надалі досліджуватимуть мальовничі території своєї Батьківщини, адже це є вагомим підґрунтям для написання науково-дослідницьких робіт історичного, еколого-біологічного та мовознавчого напрямків.

Наталя ОВЧАРЕНКО, заступник директора з навчально-методичної роботи КПНЗ «МАНУМ»ДОР»

